

בס"ד

כולל שערי הוד והדר יבנה שיעורים שמתקיימים בימי שישי

פרשת ויצא תשפ"ג

כפי שקבלנו על עצמנו בלי נדר, שנשתדל כל שבוע להביא מדבריו הקדושים של ה-זרע שמשון, ר' שמשון חיים נחמני צוק"ל. מרן שר התורה הגאון האדיר רבי חיים קנייבסקי זלה"ה, סיפר לראשי 'האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון' בעת ביקור מיוחד שנערך בביתו, כי הספר היה מונח על שולחנו של אביו מרן הקהילות יעקב זלה"ה, אשר למד בחידושי התורה שבספר. ואף הוסיף מרן הגר"ח קנייבסקי זלה"ה בביטוי נדיר, כי המחבר היה אדם גדול והלימוד בספרו הוא סגולה בדוקה. ועיניכם תראינה בנים בני בנים כשתילי זיתים סביב לשולחנכם, חכמים ונבונים ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם אכי"ר.

וַתְּהֵרָ עֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר הַפֶּעַם אוֹדָה אֶת-יְהוָה-עַל-כֵּן קָרָאתִי שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֵד מִלְדָּת (כט לה)

ברש"י, הפעם אודה- שנטלתי יותר מחלקי, מעתה יש לי להודות. ובגמרא (ברכות ז'), מיום שברא הקב"ה את עולמו, לא היה אדם שהודה להקב"ה עד שבאת לאה והודתו.

יש לדקדק, אכן מדוע האבות הראשונים לא נתנו תודה, כשעשה הקב"ה להם כל כך הרבה ניסים?

ואף על לאה עצמה יש להקשות, מפני מה לא נתנה תודה להקב"ה כשנפלה בגורלו של יעקב, שהרי תמיד היתה מתייראת שמא תיפול בגורלו של עשו? וכמו שאמרו בגמרא (ב"ב קכג') על הפסוק (כט יז) **ועיני לאה רכות** ובוודאי דבר זה היה יותר גדול עבורה ממה שזכתה לבן רביעי.

וי"ל, שההודאה לא שייך- אלא באופן שהקב"ה עושה חסד עם מי שאין לו זכות. וכמו שמצינו לעניין ארבעה שצריכים להודות, שמברכים הגומל **לחייבים** טובות. וכתב **הלבוש - לחייבים** - היינו רשעים.

ועוד נראה, שההודאה לא שייכת אלא רק באופן שהקב"ה היה יכול לעשות גם את ההיפך. וכמו לעניין הארבעה שצריכים להודות, שהיה יכול שלא להצילם.

והנה, הקב"ה התחייב לאבות לעשות עמהם את כל מה שעשה להם. וכמו שמצינו אצל אברהם, שהבטיחו (יב ב) **ואעשך לגוי גדול**- וא"כ בוודאי חייב לשלם הבטחתו. וכן ליעקב אמר **והנה אנכי עמך ושמרתיך** וגו' (כח טו).

ועוד מצינו שאמרו חז"ל (יבמות סד'), שהאבות והאימהות היו עקרות - בשביל שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים, עיי"ש. והיינו, שמעיקר הדין ודרך הטבע היו צריכים להיפקד בבנים, מבלי שום צער כדרך כל העולם. אולם הקב"ה עשה אותם עקרים, כי רצה לשמוע את קולם ותפילתם. ואם כן, לאחר שהם התפללו ועשו את רצונו, שוב מוכרח ליתן להם בנים כדרך כל העולם ואין להם חיוב ליתן

תודה יותר מאחרים שיש להם בנים בלי נס, כי הם הוצרכו לנס רק מחמת שהקב"ה רצה לשמוע אותם.

וכן לאה, ב-מה שזכתה ליפול בגורלו של יעקב ולא אצל עשו, אין בזה טובה מיוחדת שעשה עמה השי"ת, שהרי כך הוא הצדק והמשפט כמ"ש (תהלים קכה ג) **כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים**. ואם כן, כך ראוי להיות וכך הוא דרכו של הקב"ה ואינו יכול לעשות היפך זה הדבר. ולא היתה צריכה להודות על כך, שבדבר שלא היה אפשרי לעשות היפך זה - אין חובה להודות.

אולם עתה, כשראתה שנתן לה השי"ת בן רביעי יותר מחלקה המגיע לה, שזהו דבר הבא מצד החסד, אז אמרה - **הפעם אודה את ה'.** ('זרע שמשון' פרשתנו אות יד עיי"ש עוד מה שהוסיף בזה)

יִחְלַם וְהִנֵּה סֹלֶם מְצַב אֶרְצָה וְרֵאשׁוּ מִגֵּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מַלְאָכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְיִרְדּוּ בָּו (כח יב)

במדרש (ב"ר סח יב) **והנה סולם - זה הכֶּבֶשׂ, מוצב ארצה - זה המזבח, הדא הוא דכתיב "מזבח אדמה תעשה לי". וראשו מגיע השמימה - אלו הקרבנות והנה מלאכי אלוקים - אלו הכהנים וכו'.**

רבנן פתרון ליה בסיני; **והנה סולם - זה סיני, מוצב ארצה - "ויתייצבו בתחתית ההר" וראשו מגיע השמימה - "וההר בוער ב-אש עד לב השמים".**

ויש להבין, מה ענין להראות דברים אלו ליעקב בחלומו, דווקא עתה בזמן זה ובמקום זה?

וי"ל, דהנה אמרו במדרש (ב"ר עה ח) בפסוק (כח א) **"ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אותו"**, ש-ברכו בברכת הגלות.

וקשה. וכי הגלות- ברכה היא? ובוודאי הכוונה, היות דאיתא במדרש (ב"ר מד כא) ש-בעת מראה ברית בין הבתרים, הראה לו הקב"ה לאברהם **גיהינום- ושעבוד מלכיות- ומתן תורה- וקרבנות**. ואמר לו הקב"ה, כל זמן שבניך יהיו עסוקים בשתיים, יהיו ניצולים מ-שתיים. והיינו, שכשיעסקו בתורה וקרבנות, יהיו ניצולים מגיהינום ושעבוד מלכיות.

ואח"כ הוסיף הקב"ה ושאל אותו במה אתה רוצה ש-ירדו בניך- בגיהינום או במלכיות? וברר לו אברהם את המלכיות.

ולפי"ז מתיישב שפיר, שאמר לו יצחק ליעקב ברכת הגלות, היות והגלות זה ההצלה מגיהינום. ובוודאי שיעקב, כל הדרך היה מהרהר בליבו על ברכה זו (ברכת הגלות) שברכו אביו והיה מצטער על כך שצריכים ישראל לסבול עול הגלות. לכך בִּשְׁרוּ הַקֶּבֶ"ה וְהִרְאָהוּ בַחֲלוֹם שְׁנֵי דְבָרִים אֲשֶׁר אִם יִעֲסֻקוּ בָהֶם- יִהְיוּ נִיצוּלִים עַל יְדֵיהֶם מִן הַגְּלוּת וְהֵינּוּ מֵתָן תּוֹרָה וְקִרְבָּנוֹת, שֶׁאִם יִהְיוּ עֹסְקִים בָּהֶם, יִנְצְלוּ גַם מֵהַגְּלוּת וְגַם מִגֵּיְהוּנוֹם. וְהֵינּוּ עַפ"י מֵהַ שְׁאִמְרוּ בְּגִמְרָא (ברכות נו') שֶׁמֵּרְאִים לְאָדָם בַּחֲלוֹמוֹ, מִמָּה שֶׁהִרְהַר בְּלִיבוֹ בְיוֹם. וּמִשׁוֹם כֵּן, הֵיטָב וַיִּעֲקֹב הִרְהַר בְּדַרְכּוֹ ל-חֵרֶן בְּעֵינֵי הַגְּלוּת, הִרְאוּ לוֹ בַחֲלוֹמוֹ מֵעֵינֵי זֶה ('זרע שמשון' פרשתנו אות ד)

**וַיַּחְלֹם וְהִנֵּה סֹלֶם מִצֵּב אֶרְצָה וְכוּ' מֵה נֹרָא הַמְּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית
אֱלֹהִים וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם (כ"ח - י"ב - י"ז)**

בעת חיפושיו אחר מקום המקדש, אמר דוד המלך (תהילים קל"ב, ב') **אם אתן
שנת לעיני, לעפעפי תנומה; עד אמצא מקום לה', משכנות לאביר יעקב.**

הקשה רבי מאיר שפירא זצ"ל (הובא ספר "היובל" למהר"ם שפירא), מדוע דוד
המלך גזר על עצמו להימנע מ-שינה עד שיאתר את מקום המקדש? ומדוע כינה
מקום זה "אביר יעקב"?

וביאר, כידוע, ליעקב אבינו נתגלה מקום המקדש, כפי שנאמר **"ויחלום והנה סולם
מוצב ארצה וכו' מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלוקים וזה שער
השמים"**. חתר דוד המלך לידע, במה זכה יעקב אבינו שנתגלה לו מקום זה, עד
שגילה **"וישכב במקום ההוא"** - כאן שכב. אבל ארבע עשרה שנה רצופות שימש
בבית מדרשו של שם ועבר- ולא שכב! עמד דוד ונשבע: אם אתן שנת לעיני וכו' עד
אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב.

וַיִּשַׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל וַיִּשָּׂא אֶת קִלְוֵי יַבֵּן (ר' חיים שמולביץ)
פירש רש"י, ש-בכה לפי ש-בא בידיים ריקניות, **שרדף אליפז בן עשו** במצוות
אביו. ולפי שגדל אליפז בחיקו של יצחק- משך ידו. אמר לו, מה אעשה לציווי אבא?
אמר לו יעקב, קח מה שבידי והעני חשוב כ-מת.

נתבונן נא במאבק נפשו של אליפז. הולך הוא בשליחות אביו להרוג את יעקב דודו,
אבל נמנע להורגו כיוון שהוא תלמידו של יצחק אבינו.
ומאידך מצוות אביו חזקה עליו, מתלבט ואינו יודע מה יעשה. עד שנתן לו יעקב
עצה, קח מה שבידי והעני חשוב כמת.

זו לנו דוגמא נוספת, שה-אור והחושך משמשים בערבוביה בנפשו של האדם. בנו
של עשיו מצד אחד ובאותה שעה הוא תלמידו של יצחק ואינו יכול לשפוך דם.
אך גם זה אינו בשלמות, שעדיין הוא מתחבט- מה אעשה לציווי של אבא.
רואים, ש-עם האור הגדול שבו שגדל בחיקו של יצחק, חושך נורא שורה עליו, עד
שמשום כבוד אביו בא לשפוך דם. והרי אין צורך לבוא על כך מצד הדין, שאם אמר
לו אביו לעבור על דברי תורה - אסור לשמוע לו. וזה דבר פשוט לכל בר דעת, שאין
להרוג אדם משום כבוד אב. ואף-על-פי-כן, הסכים אליפז לשליחותו של אביו ורודף
אחרי יעקב. ואף שמשך ידיו, עדיין היה קשה לו- מה עשה לציווי אבא.

זה מה שאמר הנביא, **מִי חָכֵם וַיִּבֶן אֱלֹהַ נְבוֹן וַיִּדְעֵם כִּי יִשְׂרָאֵל דְּרָכֵי יְהוָה וְצַדִּיקִים
יִלְכוּ בָם וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָם** (הושע י"ד י'). פירש רש"י, שבאותן דרכי השם אשר
הם ישרים וצדיקים ילכו בם, הרי הפושעים נכשלים בהם, שאותם דרכי השם
מכשילים אותם, כמו מצוות כיבוד אב שהיא מצווה חמורה, שהוקש כבודו לכבוד
המקום. הרי על-ידי החושך שבאדם, יכול אדם להיכשל בה בעצמה ולהגיע לידי
רציחה. זה מה שאמר רבה, **"למיימינים בה זה סם החיים- ולמשמאילים בה זה סם
המוות"**, רחמנא ליצלן.

והנה עמלק שהוא שורש הרע בעולם, נולד מאליפז בן עשיו. ויש להתבונן, מדוע
נולד מאליפז שהיה גדל בחיקו של יצחק ולא משאר בניו של עשיו?

הגמרא בסנהדרין מספרת, ש-תמנע היתה פילגש לאליפז והיא באה אל האבות ולא קיבלוה. אמרה, מוטב שתהיה שפחה ל-אומה זו ולא תהיה גבירה ל-אומה אחרת. יצא ממנה עמלק שמצער את ישראל, כיוון שלא היו צריכים להרחיק אותה.

אבל עדיין יש מקום לשאול, למה הוא יצא דווקא מאליפז?

ונראה שדווקא יצא מאליפז, בגלל שאליפז גדל בחיקו של יצחק. ועם זאת הוא נשאר בן עשיו, שהרי הלך לרצוח את יעקב אבינו, לכן נוצר ממנו עמלק. **הערבוביה הזאת היא שגורמת כל הצרות.**

מצאנו כמו כן בדברי אליהו שאמר לעם ישראל, **עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים. אם השם הוא האלוקים - לכו אחריו. אם הבעל הוא האלוקים - לכו אחריו.** רואים שפסיחה על שתי הסעיפים, דינו כ-אור וחושך שמשמשים יחד, גרוע יותר מהליכה אחרי ה-בעל לגמרי.

עוד מצאנו, מעשה של **שתי נשים שעמדו למשפט אצל שלמה** ש-מת בנה וכל אחת אומרת על הנשאר זה בני.

אם נתבונן בכוחות נפשה של זו שרצתה לגזול ילד מאמו, אף על פי שאמרו חז"ל- "ארבעה חשובים כמת" ואחד מהם הוא מי שאין לו בנים. והביאור הוא, כי בטבע האדם הוטבע בו כוח הטבה לזולתו. ואף שיש בידו להיטיב לזרים, מכל מקום אין לו כוח הטבה במסירות נפש- אלא לבניו שלו.

וכן מצד המקבלים. אין אדם מוכן לקבל הטבה גדולה מזולתו, כי זו מחייבת אותו בהכרת הטוב. אלא רק ה-בן, שהוטבע בנפשו לקחת את ההטבה מאת האם, יכול לקבל את ההטבה מבלי להרגיש חיוב הכרת הטוב. ולכן מי שאין לו בנים חשוב כ-מת, כי אין לו את היכולת להטיב למקבלים ממנו בלי גבול.

זו שרצתה לגזול בן שאינו שלה, הרי כל ימיה תדע שאין הוא הבן שלה. ומה תרוויח על ידי גניבת בן זר? אומנם, כוח ההטבה המוטבע בנפשה היה גדול כל-כך, עד כדי לבוא לגזול ילד זר- ובלבד שיהיה לה עם מי להיטיב. ואף שאינו בנה ממש, תתפתה לשכוח מזה. ועל כל פנים, ה-בן עצמו, שלא יודע שהיא אינה אימו, הוא יהיה מוכן לקבל כל ההטבה ממנה ויש לה בזה תחליף ל-בן ממש.

אך מצד שני, הרי יודעת ב-צרת נפשה של האימא האמיתית אשר בנה נגזל ממנה. ואין לך רֶשֶׁע ורוע לב, כמו מי שגוזל ילד מאימו.

והדבר תמוה. אם מידת האכזריות גדולה כזאת היה בליבה ואם כל כך אכזרית, איך זה שיש בה את כוח ההטבה עד כדי כך, לחייב את עצמה בפרנסת הילד?

אלא התשובה היא, כש-אור וחושך משמשים אצל האדם בערבוביה, אין כל כך בזה סתירה. היא יכולה להיות אכזרית, לגזול ילד מאימו כדי שיהיה לה ילד, כדי שתוכל למלאות את רצונה להטיב.

והנה כששלמה אמר, גזרו את הילד החי ותנו את החצי לאחת ואת החצי לאחת, יש לעיין, איך סמך שלמה עליו השלום על חוכמתו שהוא יאמר גזרו את הילד. ברור שהאם האמיתית לא תסכים לכך ועדיין תוותר על בנה ובלבד שיישאר בחיים, כיוון

שרחמיה מרובים עליו עד אין שיעור. אבל איך הוא היה בטוח, שהאישה הגוזלת תסכים לכך? אפילו שאכזריותה הייתה גדולה כלפי האם, אבל לרציחת הילד לא הגיעה. ומה גם, ש-כל מה שבאה לגזול את הילד, היה ממש מרצונה להטיב עמו.

אומנם הייתה חכמת שלמה, שהוא ידע שהאדם בשעה שהוא במצב של נפילה, הוא מועד ליפול עד התהום. הוא היה בטוח, במצב של גזלת הילד מאמו- היא גם תסכים לגזור אותו. מהתהום של גניבת הילד, יתדרדר עוד ועוד עד לרציחת הילד, מבחינת עבירה גוררת עבירה.

מצאנו דוגמה נוספת. בימיו של אחאב, בנה חיאל בית האלי את יריחו. בְּאֵיִלָּם בְּכָלוֹ יִסְדָּהּ וּבִשְׁגֹב צְעִירוֹ הִצִּיב דְּלָתֶיהָ (מלכים א טז לד), כמו שהשם דיבר ביד יהושע. ופירש רש"י, כש-יסד את יריחו - מת בנו בכורו. ואחר כך הלך וקבר את כל בניו, עד ש-מת שגוב צעירו בהצבת הדלתות, בגלל קללתו של יהושע.

לכאורה, איך התאכזר אל בניו כל כך, שהוא קובר והולך ורואה איך מתקיימים דברי יהושע ובכל זאת העדיף שכדאי לבנות את יריחו, אף על פי שבניו מתים ואינו מרפה? גם כאן ניתן לומר את היסוד האמור למעלה, שאין גבול להידרדרות האדם שהוא במצב של ירידה.

עתה נבין מה שמצאנו. פעמים שהאדם רואה את האמת ראה ברורה ואף על פי כן מורד בה ונשאר בשקר, כמו שמצאנו אצל ירבעם בן נבט, שהיה עומד על המזבח להקטיר לעבודה זרה. וכשבא הנביא ל-הוכיחו- יִשְׁלַח יִרְבְּעָם אֶת-יָדוֹ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר תִּפְשְׁהוּ וְתִיבֹשׂ יָדוֹ אֲשֶׁר שָׁלַח עָלָיו וְלֹא יָכַל לְהַשִּׁיבָה אֵלָיו: וְהַמִּזְבֵּחַ נִקְרַע וַיִּשְׁפֹּךְ הַדָּשָׁן מִן-הַמִּזְבֵּחַ כַּמוֹפֵת אֲשֶׁר נָתַן אִישׁ הָאֱלֹהִים בְּדַבְרֵי ה': וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר | אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים חַל-נָא אֶת-פְּנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ וְהַתְּפַלֵּל בְּעַדִּי וְתִשָּׁב יָדֵי אֱלֹהֵי (מלכים א י"ג ד-ו'). הנה ראה ירבעם איך דבר השם מתקיים, שהמזבח שעליו הקטיר לעבודה זרה - נקרע ונשפך הדשן. ואף שהרגיש בגופו שנענש על שביקש לפגוע בנביא השם ויבשה ידו- ולא הייתה לו ברירה אלא לבקש מהנביא שיתפלל עליו.

ולכאורה היה צריך להתחרט אז מדרכו הרעה, לעזוב את אליליו ולשוב לעבוד את השם לבדו. אך באותה בקשה שביקש מהנביא להתפלל עבורו, אמר "חלה את פני השם אלוקיך", כוונתו הייתה אלוקיך ולא אלוקיי. רואים, אף על פי שזכה לראות את האמת או להכיר בה, אף על פי כן עדיין עמד במרדו. וזה הסיבה שאמרנו למעלה, כשהאור והחושך הגדול בערבוביה - אין מקום לשאלה.

עוד מצאנו גבי פסל מיכה, מה זה מה שאמרו חז"ל- לך השם הצדקה ולנו בושׂת הפנים? אמר רבי יהודה ברבי אלעאי, עבודה זרה עברה עם ישראל בים סוף והים נבקע לפניהם ואומר "לך השם הצדקה". אמר רבי שמואל בר נחמן, אתה מוצא ביום שיוצא ה-מן לישראל, בו ביום עבדו עבודה זרה ולא עוד, אלא שלקחו ממנו ויקריבו לעבודה זרה. כך אמרו בגמרא סנהדרין, ש-פסל של מיכה עבר עמם ב-ים סוף. והנה, מצד אחד אמר "ראתה שפחה על הים מה שלא ראו הנביאים" והם ראו באצבע ואמרו זה אלי ואנוהו. ואף על פי כן - עברה עבודה זרה עמהם ולא הרגישו שום סתירה בין האור הגדול בחושך.

וַיֹּאמֶר אֶעֱבֹדְךָ שִׁבְעַ שָׁנִים (כ"ט - י"ח)

הם ימים אחדים שאמרה לו אימו (לעיל כ"ז מ"ד) "וישבת עמו ימים אחדים" (רש"י). יש להקשות, מדוע יעקב אבינו מציע לעבוד אצל לבן שבע שנים, שנים כה רבות? בשלמא, אם לָבֵן היה דורש תמורת רחל שבע שנים, ניחא. אבל שיעקב אבינו יציע מעצמו שנים כה רבות, מדוע?

מתרץ רבנו בחיי, רחל אמנו היתה בת חמש באותו הזמן ועד גיל שתים עשרה אינה יכולה ללדת. ולכן יעקב אמר, אעבוד בעבורה, עד הזמן שתוכל ללדת ואשא אותה.

ה"בני יששכר" (מאמרי שבתות מאמר א' אות ז' ובמאמר ט' אות א' וב"אגרא דכלה" פרשת ויצא ד"ה אך עצמי) מביא את תירוצו של **רבי יששכר דב מזלטשוב, בספרו "מבשר צדק"**: רבקה אמנו אומרת ליעקב, ש-ילך ללבן וישב עמו ימים אחדים. מה הכוונה ימים אחדים? ימים הכוונה לשנה, כמו שכתוב (ויקרא כ"ה - כ"ט) **"ימים תהיה גאולתו"** ושם הכוונה, ש-יכול לגאול במשך שנה. וכתוב במדרש (בר"ר י"א - ח') אמרה שבת לפני הקב"ה: לכל הימים נתת בן זוג, כי ימי החול הם ששה, שלושה זוגות- ולי לא נתת בן זוג. השיב הקב"ה, כנסת ישראל תהא בן זוגך. וקודם מתן תורה, שבת היתה ללא בן זוג. נמצא, ש-שבת היא יחידה. וכך אמרה לו אימו- וישבת עמו "ימים אחדים", היינו שנה שלמה של ימים אחדים שהוא שבת, היינו שנה של שבתות, (שלוש מאות חמישים וחמש שבתות כמניין שנה). וכך, במשך שבע שנים יש שנה של שבתות. ולכן יעקב אבינו הציע מעצמו שבע שנים, כי הוא הבין שלכך התכוונה אימו. וזה מה שאמר רש"י "אעבדך שבע שנים" - הם "ימים אחדים" שאמרה לו אימו.

ויאמר לו לבן אך עצמי ובשרי אתה (כ"ט - י"ד). הגמ' בניה (ל"א) אומרת, שלושה שותפין יש בו באדם- הקב"ה, אביו ואימו. מאביו יש לו מח, גידין, ציפורניים, עצמות ולובן שב-עין. מאימו- עור, בשר, שערות ושחור שב-עין. והקב"ה נותן לו רוח ונשמה, קלסתר פנים וראיית העין, שמיעת האוזן ודיבור פה, הילוך רגלים, דעת ובינה והשכל. לכן קרבת האב היא קרבת עצם, שהרי האב נותן את העצמות וקרבת האם נקראת קרבת בשר.

אומר הגר"א מוילנא, לבן היה קרוב ליעקב הן מצד אביו והן מצד אמו. מצד אביו, סבא של יעקב (אברהם) וסבא של לבן (נחור) היו אחים. ומצד אימו, אימו היתה אחות של לבן. וא"כ, לבן היה דודו מצד אימו ובן דוד שני מצד אביו. ולכן מובן מה שאמר **"אך עצמי ובשרי אתה"**, אתה עצם מעצמי ובשר מבשרי, שאתה קרוב אלי משני הצדדים.

אומר הגאון, זה גם הפירוש בדברי הימים (א' י"א - א') **"ויקבצו כל-ישראל אל-דָוִד חֲבֵרֹנָה לאמר הנה עצמך ובשרך אנחנו"**. ולמה? כי יצא ערעור על דוד כי אינו ראוי לבוא בקהל, כיון שיצא מ-רות המואבייה. ורק אח"כ, כשנודעה הדרשה-עמוני ולא עמונית, הוכשר לבוא בקהל. ואז ידעו, כי לא רק אביו הוא יהודי כשר, אלא גם אימו ש-רצו להחשיבה כמואבייה. ולכן, כשרצו להדגיש כשרותו של המלך דוד משני הוריו, הקדימו לומר **"עצמך ובשרך אנחנו"**, בני אומה אחת אנחנו מ-שני הורייך.

וְתֵרַח עוֹד וְתִלְדַּבּוּר בֶּן וְתֹאמַר כִּי-שָׁמַע יְהוָה-יְהוָה כִּי-שָׁנְאוּהָ אֲנֹכִי וַיִּתֶּן-לִי גַם-אֶת-זֶה וְתִקְרָא שְׁמוֹ שְׁמַעוֹן (כט לג)

ולכאורה קשה. מ-דרך העולם, שאישה השנואה על בעלה, בושה מלפרסם זאת. והיא קראה בנו שמעון, כאילו מתפארת בזאת שהיתה שנואה. עוד יש לדקדק, כיצד אמרה כי שנואה היא, הרי מקרא מפורש היא **"ויאהב יעקב גם את רחל מלאה"**, ש-גם לאה היתה אהובה, אלא ריבה אהבה לרחל?

ויש לומר, דהנה כתוב **"ועיני לאה רכות"** ואמרו חז"ל, שהיתה מרבה בבכי שלא תיפול בגורלו של עשו. והנה אונקלוס תרגם- **"ועיני לאה יאין"** פירוש נאות. ולכאורה נראה שסותר פשט זה. אלא לאה היו עיניה נאות ולכן חששה שיחפוץ בה עשו, על כן הרבתה בבכי עד שהיו עיניה טרוטות כדי שלא ירצה בה עשו. וזה שאמר הכתוב **"וירא ה' כי שנואה לאה"**, דהיינו שהיא עשתה שתהיה שנואה על עשו, בשכר זה **"ויפתח את רחמה"**. ועל כן קראה לבנה שמעון, **"כי שמע ה'"** את בניה שאינה רוצה לינשא לעשו ועל ידי זה נעשית **"שנואה"**. (רבי מאיר מפראמישלאן)

וְתֹאמַר אֶל-יַעֲקֹב הִבֵּה-לִי בָנִים וְכוּ'; וַיֹּאמֶר הַתַּחַת אֱלֹהִים אֲנֹכִי וְכוּ'; וְתֹאמַר הִנֵּה אֲמַתִּי בִלְהָה בָּא אֵלַיהָ וְתִלְדַּבּוּר עַל-בְּרָכִי וְאֲבִנָּה גַם-אֲנֹכִי מִמֶּנָּה (ל' - א' - ג')

יש להקשות, מדוע אמרה לו רחל **"הבה"**? היה לה לומר **"הב"** לי בנים. שבדקדוק הדיבור, כשהזכר מדבר אל הנקבה אומר לשון הבה- וכשהנקבה מדברת אל הזכר אומרת לשון הב.

בספר "לשד השמן" מתרץ ע"פ מה שמובא בחז"ל, ש-כל האימהות שיש **אות ה'** בשמם - ילדו. אצל לאה ורבקה יש **אות ה'** בשמם. אבל אצל שרה שלא היה **אות ה'** שקראו לה שרי- היתה עקרה. ולקח הקב"ה את ה-י' שב-שמה וחילקה, **אות ה' לשרה ואות-ה' לאברהם** (או שנתנה ליהושע).

וכאן חששה רחל, שמאחר ובשמה אין **אות ה'**- לא תלד לעולם. ולכן אמרה ליעקב **"הבה"**, שנתכוונה לומר **"הב-ה'"**, שרצתה שיוסיף את ה-**אות ה'** לשמה ועי"ז תזכה לפרי בטן כמו אצל שרה ולכן אמרה דווקא **"הבה"** ולא **הב**. וא"כ כך פירוש המקרא **"הב ה'"** ועי"ז יהיה לי בנים.

ועפי"ז יש לפרש את מה שהשיב לה יעקב- **"התחת אלוקים אנכי"**. שאמר לה, שאצל רבקה ולאה, מעיקרא יש **אות ה'** בשמם. ואצל שרה, הקב"ה הוסיף. וכי **"תחת אלוקים אנכי"** להוסיף אות לשמך? ועפי"ז יש לפרש, אף מה שאמרה לו רחל שיקח את בלהה, שהרי לבלהה יש שני **אות ה'** בשמה. ואמרה רחל, שע"י שיקחנה יעקב תחתיה, ייחשב כאילו נתנה לה בלהה **אות ה'** אחת משמה, כנגד שנתתיה לך. ובזה יחון אותי הקב"ה כאילו יש את **האות ה'** בשמי.

וַיִּתֶּן-לוֹ אֶת-בִּלְהָה שְׁפָחָתָהּ לְאִשָּׁה (ל' - ד')

במדרש מובא המשא ומתן, שהיה בין יעקב לרחל כדלהלן. ויחר אף יעקב ברחל ויאמר וגו'. אמר לו הקדוש ברוך הוא, כך עונים את המעיקות? חייך, ש-בניך עתידים לעמוד לפני בנה.

"ויואמר, התחת אלקים אנכי אשר **מנע ממך** פרי בטן?" ממך מנע, ממני לא מנע. אמרה לו, כך עשה אביך לאמך, לא חגר מתניו כנגדה? אמר לה, אבי לא היה לו בנים, אבל אני יש לי בנים. אמרה לו- וזקנך לא היה לו בנים וחגר מתניו כנגד שרה. אמר לה, יכולה את לעשות כשם שעשתה זקנתי. אמרה לו, מה עשתה? אמר לה, הכניסה צרתה לתוך ביתה. אמרה לו, אם הדבר הזה מעכב (בראשית ל), "הנה אמתי בלהה בא אליה ואבנה גם אנכי". מה זו נבנית על ידי צרתה, אף זו נבנית על ידי צרתה. (מדרש רבה ע"א - ז')

שואל רבי אברהם יפהן: מה רוצה יעקב מרחל. האם מסירות הנפש שוויתרה על עתידה, כשמסרה את הסימנים ללאה כדי שלא תתבייש בליל החתונה- אין זאת הקרבה מספקת? הרי במקום להינשא ליעקב באותו לילה, ויתרה ולא ידעה מה יפול בחלקה. ובפרט, שציפתה בקוצר רוח לרגע זה שבע שנים. האין די בזה וכי צריכה היא להקרבה נוספת?

ומתרחץ, יעקב ראה ששערי דמעות נעולים וכל העצה להיוושע זה לפעול בהנהגת "מידה כנגד מידה", כלל הוא שבו מנהיג הבורא את עולמו, במידה שאדם מודד מודדים לו. וכל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים, המעביר על מידותיו מעבירים לו על כל פשעיו.

אומר יעקב לרחל- אמנם אי אפשר לתאר את ההקרבה העצומה מצדך כשמסרת את הסימנים ללאה, אבל לא עשית זאת כדי שלא תלד, אלא עשית זאת כדי שלא לא תתבייש ותתחתן איתי. אז גם הקב"ה מדד איתך מידה כנגד מידה והתחתנת איתי. אם את רוצה ללדת, עלייך להתנהג במידה כנגד מידה כדי שתוכלי ללדת. את צריכה להקריב בשטח זה עצמו, למסור את שפחתך כדי שתלד ואין שום עצה אחרת.

ותאמר לאה בא גד ותקרא את שמו גד (ל י"א)

יש לדקדק, מדוע לא נתנה כאן שם על מה שהתפללה, או עובדה כמו שאר שמות השבטים? ונראה פירושו, דהנה קשה למה נתנה לאה שפחתה ליעקב. בשלמא רחל, לפי שהיתה עקרה, נתנה שפחתה ליעקב כאמרה- "**אולי אבנה ממנה**", כמו שהיה אצל שרה אמנו. אבל לאה הרי כבר ילדה בנים.

אלא כוונת לאה היתה, כיון שראתה שעמדה מלדת ורצונה היה להעמיד עוד שבטים, אבל להתפלל על זה לא היה שייך, כי כבר היו לה ארבעה שבטים. לזה התחכמה ועשתה מעשה גמילות חסד, ששחררה שפחתה ונתנה אותה ליעקב, בכדי ש-על ידי זה יתעורר עליה מלמעלה מידת חסד. ואמרו חז"ל, שחסד- הוא בין לעניים בין לעשירים, ממילא אף היא, אף שיש לה כבר בנים, יגמול ה' חסד עמה וייתן לה עוד. וזה מרומז בשם "**גד**" שהוא ראשי תיבות ג'ומל ד'לים, על ידי זה זכתה להעמיד עוד שבטים. (קול שמחה)

ואחר ילדה בת ותקרא את-שמה דינה (ל' - כ"א) כוחו של וויתור

פירשו רבותינו, ש-דְּנָה לאה דין בעצמה. אם זה זכר, לא תהא אחותי כאחת השפחות והתפללה עליו ונהפך לנקבה (רש"י). איזה דין עשתה לאה? כתוב בגמ' בברכות (ס') אמר רב: לאחר ש-דְּנָה לאה דין בעצמה ואמרה- שנים עשר שבטים

עתידין לצאת מיעקב, ששה יצאו ממני וארבעה מן השפחות, הרי עשרה. אם זה זכר, לא תהא אחותי רחל כאחת השפחות. מיד נהפכה ל-בת, שנאמר "ותקרא את שמה דינה".

אומר רבי יעקב גלינסקי: אם נתבונן בפרשה זו, נראה מה גדול כוחו של ויתור ומה גדול שכרו של המוותר, אף אם לא נראה זאת באופן מיידי. לנו אין מושג בגודל קדושת השבטים ואף איננו יכולים להשיג בקדושתו של שבט אחד. אך האימהות רחל ולאה, בוודאי ידעו את רום ערכו של כל שבט ושבט ואע"פ כן, לאה אמנו התפללה ל-ה' שלא תזכה לעוד בן וויתרה בזה על שבט נוסף. והקב"ה שמע לתפילתה והעובר התהפך מזכר לנקבה. מסירות נפש כדי שאחותה לא תתבייש. אמנם ילדה בת והפסידה שבט, אך כל זה במבט ראשון. כי בטווח הארוך - היה בזה רווח כפול, כפי שיתבאר.

והנה ניתן לחשוב, כי בת זו שנולדה מתוך מסירות נפש ותפילות מיוחדות, בוודאי שתזכה בחתן מובחר. אך לא. דינה נלקחה לשכם. יחשוב כל אחד במרירות, האם זה תשלום עבור מסירות נפש והוויתור הגדול שנולדה דינה? וכי זה מה ששולם ללאה אמנו, זה השכר על המסירות?

אבל כשנעיין ב"פרקי דר' אליעזר" (פרק ל"ח), נגלה דבר נפלא. מ-שכם בן חמור נולדה לדינה בת- ובת זו יהודייה היא, על אף שאביה היה גוי ובכל זאת השבטים רצו להרגה. ויעקב אבינו מנע מהם וכתב לה קמיע ותלה בצווארה ושילחה והלכה לה. ירד מיכאל המלאך והורידה למצרים, לביתו של פוטיפרע, שהיתה אסנת ראויה ליוסף לאישה. והיתה אשתו של פוטיפרע עקרה וגידלה אותה כ-בת.

וכשירד יוסף למצרים לקחה לו, שנאמר "ויתן לו את אסנת בת פוטי פרע כהן און לאשה" (בספר הישר כתוב שזרקה לו מהחומה את שם הקודש ולכן הבין להתחתן איתה) ונולדו להם שני בנים- מנשה ואפרים שבטי י-ה. ההמשך ידוע, יעקב אבינו מברך את יוסף ואומר לו, אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי (בראשית מ"ח ה'). ושבט יוסף נחלק לשני שבטים, לכל ענין לדגלים ולחלוקת הארץ.

כלומר, בתחילה לאה הפקירה שבט אחד, פעלה במסירות נפש ובאותה שעה אכן לא הבחינו בתוצאות. ואדרבה, היא קיבלה סטירה לכאורה, אבל בסוף זכתה לכפלים - "כל הדוחק את השעה, השעה דוחקתו". אבל אם אדם לא דוחק את השעה ויש לו זמן להמתין בסבלנות, הוא יכול לראות נפלאות, כיצד ב-שמים משלמים בשביל מסירות נפש, כפי שאסנת זכתה להתחתן עם יוסף והעמידה שני שבטים. (הרעיון הובא בספר "להגיד")

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת רִחְמָה (ל' כ"ב)
מבאר רש"י: זכר לה שמסרה סימניה לאחותה... **בילקוט 'יוסף לקח'**
 שואל: מדוע רק עתה הקב"ה זכר לה את הסימנים שמסרה? הרי חלף זמן רב מאז מסירת הסימנים? ומדוע לא שילם לה הקב"ה על המעשה הגדול הזה, מיד לאחר שעשתה אותו?!

הרה"ג משה חברוני זצ"ל השווה זאת להתעוררות ביום הכיפורים: מעשה מסירת הסימנים, הוא ללא ספק מעשה נעלה ביותר, ש-כן במעשה הזה היא לקחה

סיכון. היא ויתרה על הזכות הגדולה להינשא ליעקב אבינו בחיר האבות ולהיות אימם של שבטי ישראל. היא כמובן לא העלתה בדעתה, שיעקב ייקח שתי אחיות. והמשמעות של הוויתור ברורה- היא תינשא לעשיו הרשע, מה שבעצם מגדיל את העצמה של הוויתור... אך עדיין, הקב"ה רצה לבחון האם זו התעלות רגעית שלא תימשך זמן רב. כפי שמצוי גם אצלנו, ביום הכיפורים ישנה התעלות מיוחדת ובפרט בתפילת הנעילה ומגיעים לשיאים שלא האמנו על עצמנו... אולם במשך הזמן ההתעלות פגה ויש אף כאלו שמתחרטים על אשר קיבלו בליבם והמשך השנה יעיד...

כן הוא במעשה מסירת הסימנים: אימתי הוכח שהוויתור הנשגב של רחל נעשה בשלימות ללא רבב וגם כאשר חלפו שנים היא עמדה באותו מצב של התעלות? אחרי מעשה הדודאים. רחל מבקשת מ-לאה **"תני נא לי מדודאי בנך"**. לאה משיבה לה: **"המעט קחתך את אישי ולקחת גם את דודאי בני?!"** לשמע שאלה זו היינו מצפים ש-רחל תעיר לה: **"האינך מתביישת?!"** וכי אני לקחתי את אישך? הרי כל מה שאת נמצאת בבית הזה, הוא בזכות הוויתור שלי על הסימנים...". במקום זה משיבה רחל: **"לכן ישכב עמך הלילה"**. היא מקבלת את הטענה ומצדיקה את דברי לאה. כאן היא בעצם מוכיחה, שההתעלות שלה נמשכת.

עוצם גדולת התעלותה של רחל באה לידי ביטוי בכך, שלמרות שחלף זמן רב מאז, אף על פי כן אין שום שמץ של חרטה. אדרבה, מדבריה מוכח שהכול מובן מאליו, כאילו כך היה צריך להיות ולא היה כאן שום ויתור. והדברים מגיעים עד כדי כך, ש-לאה אין שום תחושה שנעשה עבודה משהו מיוחד. כל זה נבע כנראה מהתנהגותה של רחל, שיצרה רושם כאילו לא היה כאן ויתור. עתה, אחרי שהוכח בעליל גודל ההתעלות של רחל, זכר לה הקב"ה את הסימנים ופתח את רחמה. זו הסיבה, לעיכוב מתן הגמול על מסירת הסימנים.

ויחר ליעקב וירב בלבן ויען יעקב (ל"א, ל"ו)

אחרי עשרים שנה ש-לבן רודפו ברמאות וגזלנות וגורם לו סבל צער ועינויים רבים, יעקב אבינו בורח כל עוד נפשו בו ואחר כל זה, לבן רודף אחריו להשיגו. כשהוא משיגו, 'כועס' עליו יעקב: **"ויחר ליעקב מאד וירב בלבן"**.

בעיניים שטחיות, נראה כי יעקב בריבו עם לבן אחר סבל של שנים, הטיח בו את האמת על גזלנותו, רמאותו ואכזריותו כלפיו. אבל הנה כמה פסוקים לאחר מכן, מגלה לנו התורה את אופן מריבתו של יעקב עם לבן. הוא אמר לו **"מה פשעי ומה חטאתי כי רדפת אחרי?"** הוא אינו צועק עליו 'רוצח', לא צועק עליו שהוא 'גזלן' ורמאי', אלא מנסה לפייסו בתחנונים.

הארה גדולה מפרשה זו, מגלה לנו מרן המשגיח דישיבת חברון, **הגה"צ ר' לייב חסמן בעל ה'אור יהל' זצוק"ל**. עד כמה גדולה היא השתיקה בשעת מריבה, ש-על זה אמרו חז"ל (תנחומא ויצא) **"גדולה קפדנותן של אבות מפיוסן של בנים"**, דכתיב **'ויחר יעקב וירב בלבן'**. ראה מה אמר לו בחרון אפוי- **'מה חטאי ומה פשעי'**. לא הקניטו ולא הוכיחו, רק פייסו. והיא גדולה מפיוסן של בנים - דוד המלך שלא

אבה לשלוח יד בשאול ואמר, 'כי אם ה' יגפנו או יומו יבא ומת במלחמה". ובמה שבדיבורו הראה שרוצה במפלת שאול, זה כבר החשיבו חז"ל לפגם בדיבור בְּדָקוּת שְׁבָדָקוּת. כדי ללמדנו לדורות, כיצד צריכה להיות הקפידה על השני שמציק לי, לא לרצות במפלתו, לא להקניטו אלא רק לפייסו ולחננו. ועל זה אמרו חז"ל (חולין פ"ט): "אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם פיו בשעת מריבה, שנאמר 'תולה ארץ על בלימה". אין לתאר גודל מעלתו של הבולם פיו בשעת מריבה, זה מעשה כואב וקטן לרגע, אבל וגדול ומרומם לימים רבים!

מעשה נפלא ואמיתי סיפר **הרב יעקב שיש** (אדרבה), על מעלת הבולם פיו בשעת מריבה: לפני שנים רבות בחודש ניסן תשס"ט, הגיעו בני משפחה מארה"ב לארץ ישראל, כדי לחוג את חג הפסח. הם שהו בארץ כחודש ימים, חרשו אותה לאורכה ולרוחבה. וכמנהג תיירים הם היו מצוידים במצלמה, בה תיעדו כל מקום שאליו הלכו, בכל המקומות הקדושים ואתרי התיירות, כשעל המלאכה מופקד אחד הבנים, לו הייתה שייכת המצלמה היקרה.

לאחר כחודש הסתיים הביקור המוצלח, כשבאמתחתם חוויות מרגשות ונעלות, ש- כולן ספונות בתוך המצלמה, לזיכרון מכל המקומות שהיו בארץ. כשישבו בני המשפחה במטוס, רצה אחד האחים לעבור על כל התמונות, להיזכר במקומות הקדושים בנופים ובחוויות. והנה... בלחיצה אחת קטנה וטעות איומה... כל התמונות נמחקו כאחת!!! צעקות וכמעט הכאות, נזרקו אליו מכל עבר: 'אתה נורמלי?', 'כל הביקור הלך לאיבוד!' ועוד שלל צעקות, שלווה בטונים של כאב ותסכול נוראיים. האח שעשה זאת ישב מבויש, כאוב ומתוסכל על מעשהו, מבלי שיש לו אף צד קטן כיצד להתגונן על מעשהו חסר האחריות. רק אחד ישב, נשך את שפתיו ושתק...! היה זה האח בעל המצלמה, שהשקיע כחודש ימים עמל, יזע ויגיעה, לצלם כל מקום בפוזה הכי טובה... הוא שתק!!

כשנחתו בשדה התעופה והגיעו לביתם ב-בורו פרק, ניגשה אחת האחיות לאחיה בעל המצלמה וביקשה ממנו להיכנס לחדרה. כשהוא נכנס, היא שפכה את כאב ליבה על מצבה האומלל, שהיא כבר בת עשרים ושבע שנים ועדיין לא רואים באופק שום ישועה לשידוך. היא סיפרה לו על מצבה, על הטלטלות שהיא וההורים עוברים בכל מה שקשור לשידוכיה - וישועה אין! ואז היא אמרה לו בקול בוכים: "עמדתי במטוס, ראיתי את כולם צועקים מרה על אחינו שמחק את התמונות- ואתה... בעל המצלמה והמצלם... שתקת!! אחי היקר!". היא התחננה אליו בקול בוכים: "אתה יודע מה כתוב על הבולם פיו בשעת מריבה?! אנא ברך אותי עכשיו, שאמצא מהר את זיווגי!". האח התרגש עד מאד ובדמעות ברך את אחותו ואמר: "אני מברך אותך, שעד יום ההולדת שלך תתארסי!"

לא חלפו ימים רבים ואחד השדכנים הציע הצעה, ש-כלל לא עלתה עד עכשיו על הפרק. השידוך התקדם במהירות ובראש חודש סיון, יומיים לפני יום ההולדתה, שברו צלחת בשעה טובה ומצלחת! כששמע **הגאון רבי יעקב אדלשטיין צ"ל** על המעשה המרגש הזה, אמר בהלצה: "על המעשה הזה ניתן להמליץ את אחת מברכות הנישואין 'אשר יצר את האדם בצלמו... והתקין לו ממנו בנין עדי עד'. המצלם ששתק- 'בצלמו'- זכה וממעשה זה 'התקין לו ממנו בנין עדי עד'. ממצלמה זו הותקן בית בישראל לעדי עד... " (הרב בנימין גולד)

לכבוד יומא דהילולא של הרה"ק רבי דובער האדמו"ר האמצעי מלויבאוויטש זיע"א, שבת קודש ט' כסלו הרה"ק רבי דב בער האדמו"ר האמצעי מלויבאוויטש זיע"א, נולד ביום ט' בכסלו תקל"ד ונפטר ביום ט' בכסלו תקפ"ח.

בהיותו בן חמש עשרה, נתמנה על ידי אביו הרה"ק "בעל התניא" זיע"א, למדריך אברכים באי ביתו של אביו. אף דברי התעוררות לחסידים השמיע בשם אביו ואז ראו בו את המנהיג המתאים ביותר למלא את מקום אביו. ואמנם, עם פטירת הרב "בעל התניא", הוכתר לממשיך דרכו והתיישב בלויבאוויטש.

בשנת תקפ"ז נאסר בעיר וויטעבסק וישב כחודשיים במאסר. סיבת המאסר היתה מלשינות בפני הממשלה הרוסית, שהרב תומך בסולטן הטורקי ואף שולח לו כסף. בעשרה בכסלו שוחרר ממאסרו ונסע לעיר המרפא קארלסבד. בדרך נסיעתו ביקר אצל הגה"ק רבי עקיבא אייגר זיע"א שחלק לו כבוד רב, אחר כך בא להאדיטש לימים הנוראים שנת תקפ"ח ונתקבצו שם החסידים מכל הסביבות ודרש הרבה בבית המדרש שלפני קבר אביו.

פעם אחת, הלך להשתטח על ציונו של אביו ושהה שם זמן רב. ואחר כך יצא משם בשמחה רבה ופניו שוחקות ואמר: "פעלתי מאאמו"ר שיפטרוני מהרבנות". החסידים חשבו שכוונתו הוא ש-יסע לארץ הקודש, כי השתוקק לכך תמיד. ואמרו לו, למה ידבר אדוננו כדברים האלה, איך יעזוב אותנו כצאן בלי רועה? והשיב להם, "הלא עמכם חתני הרמ"מ הוא אדמו"ר בעל "הצמח צדק", הוא יהיה לכם לרועה נאמן". אחר כך נסע דרך עיר נייעזין ושם חלה מאד ונסתלק לבית עולמו ביום ט' כסלו תקפ"ח, כשהוא בן נ"ד שנה בדיוק.

מסופר: פעם התאספו מספר חסידים סביב רבי מנחם נחום, בנו של הרה"ק האדמו"ר האמצעי זיע"א ושמעו סיפור מבהיל ומרעיש נפש שאירע עימו. באחד מימי היריד שהתקיים בקיץ האחרון, הגיע לנייעזין פקיד יהודי בשם אהרן, איש אמונו של זעליג הסוחר הידוע ממוסקבה ובידו אלף רובל, לקניית סחורה עבור אדונו. העסקה נכתבה ונחתמה עוד קודם לכן בין הצדדים ולא נותר לאהרן אלא למסור את המזומנים וליטול את הסחורה. כיוון שהגיע לנייעזין שעה קלה קודם כניסת השבת, בחר באכסניה הראשונה שהזדמנה לו. כיוון שלא רצה להחזיק את הכסף ברשותו, הפקיד אהרן את אלף הרובל בידי בעל האכסניה. ואהרן לא היסס להפקיד בידיו את הממון, הלה בעל זקן נאה היה וסבר פנים מעורר אמון.

בצאת השבת, ניגש אהרן אל בעל האכסניה כדי ליטול ממנו את מזונו בחזרה, אך בעל האכסניה הביט בו בפנים מתפלאות ומשך בכתפיו בתמיהה- על איזה פיקדון כבודו מדבר? שאל. אהרן התבלבל והציץ בפני בעל הבית, כמנסה לרדת לסוף דעתו. אך כעבור רגע התעשת ושטח את בקשתו פעם נוספת, בסבלנות רבה. סמקו פניו של בעל האכסניה מכעס, קמץ את אגרופיו, היכה בשולחן בזעם וצווח: "הסתלק לך מביתי שקרן ונבזה, לפני שאפליא בך את מכותי". פחד אהרן מאיומיו ומראהו של בעל האכסניה ולא ניסה אפילו לעמוד על שלו. כיוון שלא היה לאהרן מכר ומודע בכל העיר, החל להסתובב ברחובות הזרים לו, עד שרגליו הוליכו אותו בלי משים אל בית המדרש. נכנס אהרן לבית המדרש ועמד בפתח. כל בית המדרש היה חשוך, לבד מפינה אחת שהוארה בעששית. התקרב אהרן לאותה פינה וראה את רבי נחום יושב שם ושוקד על ספריו. "הוא האיש שאוכל להיוועץ עמו", הבזיקה במוחו מחשבה. סיפר

אהרן לרבי נחום את הקורות אותו מאז נשלח ממוסקבה על ידי זעליג הסוחר, עד מעשה החמס ואיומיו של בעל האכסניה.

למחרת עם בוקר, הלך ר' נחום לבעל האכסניה ושאל אותו בעניין סכום הכסף. הלה משך כתפיו בכעס עצור: "אינני יודע על שום פיקדון" השיב בכעס, אמש פנה אלי הזר הלז וביקש ממני סכום כסף עצום שהפקיד בידי כביכול, אך אינני מכיר אותו ועד לאותו רגע לא ראיתיו מעולם. חזר רבי נחום אל אהרן, בידיעה שאין בכוחו לעזור. עדים להפקדת הכסף בידי בעל האכסניה לא היו, שטר פיקדון אינו בנמצא וממילא דין תורה לא יפסוק ש-בעל הפיקדון יקבל את כספו בחזרה. עם זאת, כיוון שניכר מדברי אהרן שהוא אומר דברי אמת, יעץ לו ללכת אל האוהל הקדוש של "בעל התניא" ולבקש שם רחמים, אולי יערה הקב"ה רוח של תשובה בליבו של האכסנאי ויתעורר להשיב את הכסף. עשה אהרן כהצעת רבי נחום ונסע בלב שבור אל האוהל הקדוש שבהאדיטש, לעורר עליו רחמים.

היה זה יום רגיל ושגרתי ולעת צהריים התפנה בעל האכסניה מעיסוקיו בשירות האורחים והלך לאכול את ארוחת הצהרים, כאשר קרה לפתע דבר מופלא ונדיר. עוד האכסנאי מסתדר על מקומו לקראת הארוחה, קפצה לפתע על השולחן חולדה גדולה דוחה ומגעילה וקבעה לה מקום מול צלחתו. נסוג בעל האכסניה ממקומו בבהלה ופניו חוורו מבושה לפני אורחיו. כעבור רגע קצר, החל לנפנף בידי ובמטפחתו לעבר החולדה הנועזת כדי לגרשה, אך זו רבצה במקומה לא נעה ולא זעה ואך התכרבלה במקומה במנוחה ובשלווה. יצא בעל האכסניה מכליו והטיח לעברה את ידו, אך זו זינקה בתגובה לעבר צווארו ונעצה בחזקה את ציפורניה. זעקה חנוקה נמלטה מפי האיש והוא ונפל.

הסובבים שהביטו כל העת בנעשה, ניסו לנתק את היצור הלזה שנדבק לצוואר של מארחם, אך אותה חיה קטנה המשיכה לנעוץ את ציפורניה ולא הרפתה עד כדי סכנה לחייו. הבינו הכל, שלא אירוע שבגדר הטבע הוא זה ויש דברים בגו. רגע ארוך חלף, כאשר גניחתו של בעל האכסניה הסבה אליו את תשומת לבם של הנוכחים, סימן להם האכסנאי באצבעו. וכשגחנו לעברו, אמר להם: יודע אני ב-של מה הגיעה אלי הצרה הגדולה הזאת. הדבר בא עלי, משום שמעלתי בכספי הפיקדון שנתן בידי אהרן. כן, אלף רובל כסף נתן בידי לפני כניסת השבת ואני הכחשתי זאת בצאת השבת במצח נחושה.

החליפו הנוכחים זה עם זה מבטים של הבנה, שהרי הכירו מכבר את מעלליו של בעל האכסניה, אך הווידוי הפתיעם. ציפו הכל, שבעקבות הווידוי תרד החולדה מקורבנה. אך זו לא סרה ממנו והמשיכה ללפות את צווארו. הבינו הכל, כי מ-שמים נשלחה אותה חולדה לתקן את הטעון תיקון ואין כל סיכוי להסירה מגופו של האיש, עד שהתיקון ייעשה. דומה ש-גם האכסנאי הבין זאת, ש-כן רמז לנוכחים בכוחות לא לו וכשקרבו לעברו אמר: לכו ובקשו בשמי את מחילתו של הצדיק, רבנו מנחם נחום, שהעזתי פני כנגדו והתכחשתי בחציפות לאזהרתו. מהרו, חוסו עלי והסירו ממני את הקללה האימה הזאת שדבקה לצווארי. לא חלפה שעה ארוכה, כשדמותו ההדורה של רבי נחום נראתה בפתח. נכנס הצדיק וקרב אל האכסנאי וכשראה את החולדה לופתת בעקשנות את גרונו של האומלל, הרצינו פניו ב-יתר שאת. עוד רגע ורבי נחום רכן מעל האכסנאי ולחש ברצינות עמוקה: מחול לך! מחול לך! וחזר והתבונן בציפייה, באיש ובחולדה. אך זו לא זעה כמלוא נימה.

חוורו פניו של רבי נחום ועיניו הצטמצמו במחשבה חוקרת. לבסוף נשם עמוקות והתכופף לעבר האכסנאי ושאל אותו: אמור נא לי, שמא הטחת דברים כלפי אבא האדמו"ר האמצעי זיע"א? גניחה עמוקה נשמעה בחדר. חדי עין הבחינו אף מקצה החדר, בהנהון הקל שנענע האכסנאי. אם כן, הזדקף רבי נחום בהקלה, לך נא אל האוהל הקדוש ובקש מחילה גמורה. מיהרו הנוכחים לשאת את האכסנאי אל האוהל הקדוש. משהגיע והונח למרגלות הציון הקדוש, פרץ האכסנאי בבכיה קורעת לבבות וביקש מחילה גמורה, בהבטיחו כי מעתה והלאה, יעשה את הישר ואת הרצוי בעיני אלוקים ואדם. לא הספיק האכסנאי לסיים את דבריו, כשהחולדה זינקה לפתע בזריזות רבה ובטרם הספיקו הנוכחים הנרגשים אפילו למצמץ, נעלמה באפלוליתה של מחילה קטנה בזווית ביתו של האוהל הקדוש.

יהי רצון שדברי התורה יהיו להצלחת וגאולת עם ישראל בקרוב ממש

לע"נ מורנו ורבנו הרה"ג הרב אברהם ישעיהו קרליץ זצ"ל בן ראשה לאה ולע"נ מורנו ורבנו הרה"ג הרב אליעזר מנחם מן שך זצ"ל בן בת שבע לע"נ מורנו ורבנו הרה"ג שלום בן תופחה מלכה זצ"ל לע"נ מורנו ורבנו הרה"ג שמריהו יוסף חיים בן הרה"ג יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל

לע"נ מרים בת סלמה ויצחק צוברי ע"ה לע"נ עוואד בן יוסף ז"ל
לע"נ גלית שירה בת ליליאן לע"נ גולן עמית בן יהונתן וננה אנג'ל ז"ל לע"נ אלינור בת אסתר ע"ה לע"נ שלמה בן סעדיה ז"ל לע"נ משה בן זרפשו אליעזר בן לאה לע"נ שרה גזלה בת סעדה ויעיש ע"ה לע"נ ליזה בת רמו ע"ה לע"נ מירב בת יפה ע"ה לע"נ בנימין בן שיכה לע"נ אברהם (ארצי) חודפי בן אהרון לע"נ פאני בת זוהרה ע"ה לע"נ מרגלית בת חממה ע"ה לע"נ אליעזר כהן בן לאה לע"נ שלום בן עובדיה כהן ז"ל לע"נ נדרה אורה בת שושנה לע"נ שלום בן מוסא זכריה לע"נ שושנה בת עפיא ע"ה לע"נ שמעון בן עיישה ז"ל לע"נ לינדה קדן בת רצינה ז"ל לע"נ ימימה בת ר' מוסא שמס בת עוואד נחום בן ג'מילה ז"ל

לרפואה שלימה מורנו ורבינו הרה"ג הרב שמעון בעדני בן חביבה שליט"א ולרפואה שלימה למורנו ורבנו הרה"ג הרב שלמה מחפוד בן יוסף שליט"א
אודליה בת ציונה תמר בת נדרה ברוריה בת מלכה מדלן בת רחל מיכל חיה בת מרגלית ויהודה ישי בן סתיו ידידיה בן שרה תהילה בת רחל דוד בן תהילה כוכבה אסתר יא בת סול מיכל בת מרגלית מיה בת אור נילי בת לבנה הי"ו עדנה בת חנה הי"ו אייל בן שמחה הי"ו מנחם בן גלדיס. שאול בן רחל. אילנית בת שולה ארי בן ליטל הי"ו רועי בן זהבית דינה בת נחום גמליאל מאיה חיה בת אושרת הי"ו דבורה בת אסתר נעומי בת רחל שמעון לוי בן שמחה מירה בת שולמית ויונה חנה בת מרים וליטל בת אורה וחזקיה בן מיטל הי"ו ולרפואת כל חולי עמך ישראל

והצריכים זיווג הקב"ה ישלח להם זיווג הגון משורש נשמתם לראובן בן ימימה
לאבישג בת אביגיל שירה בת רחל אביטל בת נעמי הדס בת נעמי מירב בת נעמי הי"ו לבונה בת ציפורה בת שבע בת דרורה אורית ורננה ואור בנות זוהרה הי"ו אביתר בן דבורה ואורטל בת דבורה הי"ו ויוסף בן שושנה
והצריכים זרע של קיימא הדס בת דליה רננה שרה בת ברכה הקב"ה יפקוד אותם במהרה ויהי רצון שהקב"ה ישלח לכל עמך בית ישראל ובכללם אליהו בן שמחה ורחל בת עפיה פרנסה בשפע וברווח ובנחת בלי שום טרדה,